

Opetus- ja kulttuuriministeriö
lausuntopalvelu.fi

Diaarinumero: VN/8330/2022

Tehy ry:n lausunto luonnoksesta kansallisesta korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiasta

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa, joka koskee erityisesti niitä Tehyn jäseniä, jotka ovat suorittaneet korkea-asteen ja/ tai aiemman opistoasteen tutkinnon. Tehyn lausuntoyhteenvedossa on vastaukset lausuntopalvelun lausuntolomakkeen kysymyksiin.

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta nyt

Korkeakoulutuksen jatkuvan oppimisen tarjonnan muodot määritellään erikoistumiskoulutuksena, tutkintojen osien sisältävänä koulutuksena (sis. avoimen korkeakoulun opinnot) sekä muuna täydennyskoulutuksena. Jatkuvan oppimisen käsitteen määrittelyssä tulisi huomioida myös työpaikoilla ja työn ohessa tapahtuva osaamisen kehittäminen, joka on perinteisen ja formaalin koulutuksen ylittävää oppimista. Johtopäätösosassa olisi hyvä pohtia erikoistumiskoulutusten ja muun täydennyskoulutuksen rahoitukseen liittyviä kysymyksiä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta. Lisäksi yksityiskohtaisempi tarkastelu erikoistumiskoulutuksella ja muulla täydennyskoulutuksella hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta tutkintokoulutuksessa olisi ollut tärkeää koulutuspolkujen sujuvoittamisen näkökulmasta.

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian tarve

Kappaleessa perustellaan selkeästi korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian tarve. Se kirkastaa korkeakoulujen roolia jatkuvan oppimisen toimintaympäristössä. Strategiaa tarvitaan myös jatkuvaan oppimiseen osallistumisen lisäämiseksi, suomalaisten osaamistason nostamiseksi. Strategia vastaa myös osaltaan työvoimapulasta kärsiviin aloihin, kuten sosiaali-terveys- ja varhaiskasvatusalaan.

Vastaako strategiassa esitetty visio tulevaisuuden tarpeisiin?

Strategian visio: Maailman osaavimman ja sivistyneimmän kansan kotimaa. Visio ja siitä johdettu strateginen tavoitetilä on riittävän kunnianhimoinen ja konkreettinen.

Muodostuuko tavoitealueista 3+1 korkeakoulujen jatkuvaa oppimista strategisesti oikean suuntaisesti ohjaava kokonaisuus?

Tavoitealueet kattavat mielestämme keskeiset jatkuvan oppimisen osakokonaisuudet (asiantuntijana kehittymisen ja pätevoitymisen polku, korkeakoulutuksen avoimuus ja saavutettavuus, TKI-ratkaisut työyhteisöjen uudistumiseen sekä digitaalisen palveluympäristön luominen), jotka huomioimalla voidaan saavuttaa korkeakoulujen jatkuvalla oppimiselle asetetut strategiset tavoitteet.

Kommentit tavoitteeseen 1: Selkeä asiantuntijana kehittymisen ja pätevöitymisen polku

Pidämme tavoitetta ja sen sisältämiä toimenpide-ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Asiantuntijaksi kehittymisen urapolun ja siihen kiinnittyvän koulutuspolun määrittelyminen kansallisesti yhteneväiseksi parantaa mm. sote-alan henkilöstön saatavuutta lisäämällä alan pitovoimaa. Tässä tulee hyödyntää jo aiemmin tuotettuja ehdotuksia asiantuntijaksi kehittymisen poluista sote-alalla.

Sote-alalla erikoistumiskoulutukset ovat merkittävä osa jatkuvan oppimisen kokonaisuutta. Strategian valmistelussa tulee huomioida STM:n julkaisemat ehdotukset hoitotyön erikoisaloiksi. Lisäksi diagnostisille aloille, suun terveydenhoitoon ja kuntoutukseen on kehitettävä vastaavasti selkeät omat erikoisalakoulutukset. Pidämme tärkeänä, että tuleville hyvinvointialueille perustetaan erikoistumisvakanssit erikoisalakoulutuksen käyneille sote-alan ammattilaisille (vrt. erikoislääkärikoulutus). Erikoistumiskoulutusten kustannukset ovat koulutukseen osallistuvalla yksilöllä liian korkeat ja siksi tulee selvittää, miten valtio voisi osallistua ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kustannuksiin, kuten erikoislääkärikoulutuksessa.

Pienten osaamiskokonaisuuksien osalta on tärkeää tuottaa riittävän täsmällinen ja kansallinen määritelmä käsitteestä. Se luo pohjan yhteiseksi pienten osaamiskokonaisuuksien viitekehikseksi ja erottaa sen muusta asiantuntijaksi kehittymisen koulutuspoluista, kuten erikoistumiskoulutuksista.

Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton helpottaminen on erittäin tärkeää. On perusteltua, että korkeakoulut kehittävät neuvontaa ja valmentavaa koulutusta (kielelliset valmiudet) tälle kohderyhmälle.

Kommentit tavoitteeseen 2: Korkeakoulutuksen avoimuus lisää saavutettavuutta

Pidämme tavoitetta ja sen toimenpide-ehdotuksia pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisina. Toimenpiteet avoimen opintojen väylästä tutkinto-opiskelijaksi edellyttää, että ns. SORA-säännöksiä voidaan tarvittaessa käyttää jo avointen opintojen vaiheessa (mm. huumetestaus). Tämä on erityisen tarpeellista, mikäli avoimiin opintoihin liittyy työelämäharjoittelua ja asiakas- tai potilaskontakteja. Menettelyllä voidaan ehkäistä alalle soveltumattomien opiskelijoiden hyväksymistä tutkinto-opiskelijaksi.

Kommentit tavoitteeseen 3: TKI-ratkaisuja oppivien työyhteisöjen uudistumiseen

Pidämme tavoitetta ja sen toimenpide-ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Työelämän kompleksisiin haasteisiin voidaan vastata korkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla, mutta tähän täytyy luoda nykyistä työelämälähtöisempiä konsepteja. On erityisen tärkeää, että TKI-hankkeet rakennetaan todellisiin työelämätarpeisiin ja työelämä on riittävän laajasti mukana hankkeen suunnittelu, toteutus ja arviointityössä. Hankkeiden vaikuttavuusarviointia tulee tehdä riittävästi hankkeen jälkeen ja kehittämistoiminnan jatkuvuus turvattava hankkeiden päätyttyä. On järkevää, että TKI-toiminnassa syntyviä tuloksia hyödynnetään myös jatkuvan oppimisen koulustarjontaan.

Kommentit tavoitteeseen +1: Digitaalinen palveluympäristö kohtaamispaikaksi

Pidämme tavoitetta ja sen toimenpide-ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Jatkuvan oppimisen kokonaisuus on tällä hetkellä sirpaleista. Kokonaisuutta selventää, kun korkeakoulutuksen jatkuvan oppimisen tarjonta, yksilöiden suoritukset ja osaaminen viedään yhteiseen jatkuvan oppimisen digitaaliseen palveluympäristöön. Tulevaisuudessa olisi tarkoituksenmukaista laajentaa saada palveluympäristöä siten, että yksilö saa myös ammatillisen koulutuksen sekä työpaikkojen koulutustarjonnan ja suoritusmerkinnät samasta paikasta. Tällöin esimerkiksi kaikki sosiaali- ja terveysalan jatkuvan oppimisen tarjonta löytyisi yhdestä paikkaa.

Strategian avaintulosmittarit: Ovatko esitetyt seurantatiedot mielestänne oikeat ja riittävät?

Luonnoksessa esitetään vain osa avaintulosmittareista, joten niiden riittävyyttä ei siten voi täysin arvioida. Luonnoksessa jo mainitut mittarit ovat kuitenkin hyviä. Lisäksi olisi hyödyllistä seurata kansainvälisistä tutkinto-ohjelmista valmistuvien osuutta sote-alan työvoimaamme. Tällä mittarilla voitaisiin arvioida Suomessa tarjottavien kansainvälisten tutkinto-ohjelmien työllisyysvaikutuksia.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Suomen Sairaanhoidajat, Suomen Röntgenhoitajat ja Suomen Kätilöliitto.

Helsinki 3.11.2022

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Juha Kurtti, tutkimuspäällikkö, juha.kurtti@tehy.fi, p. 0505869460